

INFORMACIJA

doi: 10.15388/Baltistica.58.2.2534

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA, SKIRTA LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOMS

2023 m. vasario 18 d. Paryžiaus Aukštųjų studijų mokykloje (École normale supérieure) vyko tarptautinė mokslinė konferencija „The Lithuanian folksongs (*dainos*): their linguistic and historical significance / Les chansons populaires lituaniennes (*dainos*) : leur signification linguistique et historique / Lietuvių liaudies dainos: jų lingvistinė ir istorinė reikšmė“. Konferenciją surengė École normale supérieure ir École pratique des hautes études profesorius Danielis Petit ir Collège de France darbuotoja Ina Valintėlytė, rėmė Prancūzijos aukštųjų mokyklų sąjunga PSL (Paris-sciences-lettres), jungianti 11 pačių prestižiškiausių Prancūzijos aukštųjų mokyklų ir mokslo įstaigų, per bendrą magistrantūros ir doktorantūros studijų programą *Translitterae*. Pranešimai buvo skaitomi anglų ir lietuvių kalbomis. Tai pirmas atvejis, kai lietuvių kalba skambėjo oficialiame renginyje po prestižinės Paryžiaus aukštosios mokyklos skliautais¹.

¹ Konferencijos programą žr.: <https://www.translitterae.psl.eu/the-lithuanian-folksongs/>

Konferenciją sveikinimo kalbomis pradėjo Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje Nerijus Aleksiejūnas, Lietuvos nuolatinė atstovė prie UNESCO, nepaprastoji ir įgaliotoji ambasadorė Jolanta Balčiūnienė ir konferencijos organizatoriai D. Petit bei I. Valintėlytė. Pirmąjį mokslinį pranešimą apie lietuvių liaudies dainų kanoną 19 a. pirmojoje pusėje (nuo L. Rėzos iki S. Daukanto) perskaitė Bronė Stundžienė (Vilnius). Pranešėjos teigimu, naujais tyrimais nekeičia visuotinai pripažinto požiūrio, kad lietuvių folkloristika prasideda „L. Rėzos dainų rinkiniu ir ypač tyrinėjimu bei jame pirmą kartą suformuluota lietuvių dainuojamosios poezijos vertės mokslinė recepcija, ilgam tapusia programine“. Pietro U. Dini (Pisa) konferencijos dalyvius supažindino su lietuvių liaudies dainų žinojimu ir vertimu Italijoje. Lietuvių liaudies dainomis giliai domėjosi garsus 20 a. neolingvistas Vittorė Pisani, Paduvos universiteto profesorius Emilio Teza, o vertimų pasirodė jau 19 amžiuje. Muzikologė Živilė Ramoškaitė (Vilnius) pranešime aptarė Liudviko Rėzos pirmajame lietuvių liaudies dainų rinkinyje (1825) paskelbtas septynias me-

londijas. „Iš šių melodijų galima spręsti apie Mažosios Lietuvos gyventojų buityje gyvavusią tautiškai įvairią muziką, kurioje aiškiai girdimas vokiškas, lenkiškas ir vadinamasis tarptautinis melosas“. Bonifacas Stundžia (Vilnius) skaitė pranešimą „Dialektinis ir interdialektinis lietuvių liaudies dainų pobūdis: deminutyvai Rėzos lietuvių liaudies dainų rinkinyje (1825)“. Pagrindinė tyrimo išvada – deminutyvinių (tiksliau – melioratyvinių) vedinių pasiskirstymas rodo nedidelį interdialektinių deminutyvinių formantų, tarp kurių vyrauja dariausia priesaga *-elis, -elė / -ėlis, -ėlė*, perviršį. Tai atitinka filologų pastebėtą dėsninę tautosakos tekstų kalbai būdingą interdialektiškumą. Liucija Cita-vičiūtė (Vilnius), žymi L. Rėzos specialistė, pranešime pristačiusi jo 1825 m. publikuotą dainų rinkinį 19 a. Europos dainynų kontekste, konstatavo, kad pirmasis lietuvių dainų rinkinys „neatsiliko nuo kitų to meto Europos dainynų, o kai kuriais požiūriais net pranoko juos“. Ina Valintėlytė (Paryžius) supažindino konferencijos dalyvius su rankraščinio Rėzos lietuvių liaudies dainų rinkinio (vadinamo 1820 m. Veimaro rankraščiu) istorija. Konferenciją užbaigė Danielis Petit (Paryžius) pranešimu „Lietuvių liaudies dainų rinkimas 19 amžiuje: Ferdinand de Saussure (1880)“. Pranešėjas išstudijuotuose Saussure'o kelionės į Lietuvą dokumentuose (atrasti 1996 m. Ženevoje), iki šiol nepublikuotuose, aptiko moderniosios kalbotyros pradininko užrašytas daugiau nei 15 lietuvių liaudies dainų. Ši ir kita Saussure'o ke-

lionės rankraščiuose rasta medžiaga yra svarbi lituanistikai. Pranešime pabrėžta lietuvių dainų vertė kalbos istorijos tyrėjams. Ne veltui, be Saussure'o, jomis domėjosi Augustas Schleicheris, Karlas Brugmannas ir kiti garsūs 19 a. indoeuropeistai. „Ano meto kalbininkams, besirūpinantiems indoeuropiečių prokalbės rekonstrukcija, lietuvių kalba turėjo labai archajiškos kalbos aurą, kadangi buvo išsaugojusi nemažai prokalbės žodžių ir struktūrų“. Simboliška, kad, savitai pratęsdamas ankstesnių kartų indoeuropeistų tradiciją, išskirtinį dėmesį lietuvių liaudies dainoms parodė ir šiuolaikinis prancūzų indoeuropeistas bei baltistas D. Petit, kuriam už indėlių kalbotyrą ir baltistiką bei mokslinių ryšių su Vilniaus universiteto baltistais plėtojimą VU Senatas suteikė garbės daktaro vardą, o Lietuvos Respublikos Prezidentas už nuopelnus Lietuvos kultūrai – Gedimino ordino medalį. Tokių malonių žinių sulaukta rašant šią informaciją.

Dainų konferencijos dalyvius priėmė Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje Nerijus Aleksiejūnas, brolių Antano ir Jono Juškų užrašytas lietuvių liaudies dainas su muzikiniu pritarimu dainavo žinomi folkloristai Daiva ir Evaldas Vyčiniai. Taip buvo parodytas dėmesys ne tik mokslinei, bet ir meninei liaudies dainų vertei. Konferencijos pranešimus ketinama išleisti dviem kalbomis – prancūzų ir lietuvių.

Bonifacas STUNDŽIA
[bonifacas.stundzia@flf.vu.lt]